

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.441.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 11951 Pani Poseł Małgorzaty Pępek w sprawie konieczności zmian w systemie pieczy zastępczej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Na wstępie należy zaznaczyć, że Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej mając na uwadze potrzebę wprowadzenia kompleksowych zmian o charakterze ustawowym zdecydowało o przygotowaniu projektu nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W toku tworzenia poszczególnych przepisów nowelizujących uwzględniono postulaty wielu środowisk i organizacji, w tym Unii Metropolii Polskich. Obecnie złożono wnioski o wpis ww. projektu nowelizacji do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów. Przygotowana nowelizacja ustawy stanowi jeden z elementów reformy systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, natomiast resort rodziny analizuje potrzebę wprowadzania kolejnych zmian w przedmiotowym obszarze. Szczegółowe założenia projektu, obejmujące zarówno tematykę wsparcia rodziny, jak i pieczy zastępczej, w tym osób usamodzielnianych, zostaną przedstawione na dalszym etapie prac legislacyjnych oraz planowanych konsultacji.

Odnosząc się do kwestii zmiany przepisów w kierunku przekazania staroście kompetencji do elastycznego zwiększania liczby miejsc w placówkach pieczy zastępczej informuję, że obecnie nie jest rozważana taka zmiana. Celem naszych działań jest zapewnienie jak największej liczbie dzieci opieki w zastępczym środowisku rodzinnym, poza instytucjami. Kierunek dokonywanych działań pozostaje spójny z przyjętymi w tym zakresie dokumentami na poziomie krajowym oraz międzynarodowym. Założenia projektu nowelizacji obejmują zapewnienie lepszych warunków funkcjonowania rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz większy wymiar wsparcia im dedykowany, co powinno przyczynić się do zwiększenia liczby kandydatów zainteresowanych rodzicielstwem zastępczym, również w formie profesjonalnej. Z prowadzonych przez resort rodziny analiz oraz wielomiesięcznych rozmów i konsultacji ze środowiskiem rodzicielstwa zastępczego wynika, iż sytuacja dotycząca braku nowych rodzin zastępczych czy rodzinnych domów dziecka, bądź przepełnienia tych już istniejących wynika w dużej mierze z dotychczasowo niewystarczającego poziomu wsparcia ww. podmiotów i braku funkcjonowania wieloaspektowej pomocy dla osób podejmujących się tak odpowiedzialnej roli.

Aktualnie obowiązujące przepisy umożliwiają interwencyjne przyjęcie dziecka do pieczy zastępczej niezależnie od miejsca zamieszkania. Zgodnie z obowiązującym brzmieniem art. 103 ust. 5 ustawy z dnia 9 sierpnia 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.) do placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego są przyjmowane dzieci niezależnie od miejsca zamieszkania. Trudności pojawiają się natomiast w sytuacji, gdy miejsc interwencyjnych jest zbyt mało w stosunku do potrzeb. Ponadto należy również wskazać, że zgodnie z art. 112⁷ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz.U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.) w przypadku braku możliwości

umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu miejsca zamieszkania dziecka lub gdyby takie umieszczenie było sprzeczne z dobrem dziecka, sąd umieszcza dziecko w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innego powiatu. Sąd może umieścić dziecko w pieczy zastępczej rodzinnej bądź instytucjonalnej na terenie innego powiatu, jeżeli umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej na terenie powiatu jego miejsca zamieszkania jest niemożliwe bądź sprzeczne z dobrem dziecka. Powiat jest wówczas zobowiązany do realizacji wydanego postanowienia sądowego. Szczególnie w tego typu przypadkach powinny być wykorzystywane funkcjonalności uruchomionego w styczniu bieżącego roku Centralnego Rejestru Pieczy Zastępczej.

Mając jednakże na uwadze kwestię trudności z realizacją postanowień sądowych o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej oraz niewystarczającej liczby miejsc w pieczy zastępczej podjęto działania zaradcze, obejmujące przede wszystkim przygotowanie projektu nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ale także zainicjowanie powstania już w 2024 r. w każdym województwie Zespołu Reagowania Kryzysowego w obszarze pieczy zastępczej. Celem ww. Zespołów jest analiza we współpracy z powiatami sytuacji w pieczy zastępczej na terenie każdej jednostki samorządu terytorialnego oraz określenie planów działania odnośnie niewykonanych postanowień sądowych w zakresie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Prace Zespołów są przez resort rodziny ściśle monitorowane.

Odpowiadając na pytanie dotyczące zmiany zasad finansowania pobytu w pieczy zastępczej noworodków pozostawionych w szpitalu po urodzeniu, poprzez przeniesienie tych kosztów na powiat miejsca zameldowania matki, informuję, że takie modyfikacje nie są planowane. Decyzja o braku przygotowania zmian w tym zakresie wynika z dostrzeżenia sytuacji, w których wśród matek potencjalnie mogłaby pojawić się obawa pozostawienia dziecka w szpitalu po urodzeniu ze względu na dalsze konsekwencje administracyjne i finansowe z tego wynikające. Rozwiązanie takie byłoby sprzeczne z obowiązującym pryncypium anonimowości, które ma zapobiegać porzucaniu dzieci. Wydaje się, że proponowane rozwiązanie obciążenia kosztami nie dotyczy bezpośrednio matki dziecka, zaś powiatu miejsca zameldowania matki, natomiast tworzy silne połączenie zaistniałej sytuacji z miejscem, w którym matka pozostawiająca dziecko mieszka, pracuje, funkcjonuje w społeczności lokalnej. Potencjalnie może zatem zaistnieć próba identyfikacji matki dziecka, jej stygmatyzacji. W dalszej kolejności, w wyniku powstałych obaw rozwiązanie tego typu w ocenie resortu rodziny mogłoby powodować pozostawianie dzieci nie w szpitalach zaraz po urodzeniu, lecz po wypisie ze szpitala, w miejscach niedostosowanych, a nawet niebezpiecznych dla noworodka.

Odnosząc się do pytania dotyczącego przedłużania pobytu dorosłych wychowanków w pieczy informuję, że zgodnie z art. 37 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia, jeżeli:

- 1) uczy się w szkole;
- 2) uczy się w uczelni;
- 3) uczy się u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego;
- 4) uczy się na kursach, jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia;

5) legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Sytuacja pozostawiania pełnoletnich wychowanków w pieczy zastępczej oraz wyrażenia zgody w tym zakresie przez odpowiedni podmiot jest zatem uregulowana w ustawie, dlatego nie planuje się wprowadzania zmian w tym zakresie. Rozwiązanie proponowane przez część samorządów, oddające decyzję w tym zakresie staroście, rodzi poważne ryzyko, że w obliczu kryzysu umieszczeń – braku miejsc, z pieczy zastępczej „wypychano by” młodzież wbrew jej woli, mimo braku przygotowania do samodzielnego życia i braku zasobów pozwalających zaspokoić potrzeby. Niewątpliwie istnieje konieczność zwiększania liczby miejsc w pieczy zastępczej, zwłaszcza w jej rodzinnych formach, natomiast w ocenie resortu rodziny niezasadnym jest określanie sytuacji pozostawiania osób pełnoletnich w rodzinach zastępczych czy placówkach „blokowaniem miejsc”. Osoby te bowiem z określonych powodów i zaistniałych potrzeb wymagają dalszego pozostawiania w podmiotach pieczy zastępczej.

Projekt nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada natomiast zmiany w procesie usamodzielniania oraz pogłębione wsparcie osób usamodzielnianych, tak aby zagwarantować młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą jak najlepszy start w dorosłość. Nowe, proponowane przepisy dotyczą m.in. wprowadzenia wcześniejszego rozpoczęcia procesu usamodzielniania - od 16 roku życia oraz zmian w zakresie programu usamodzielniania - dodania terminów realizacji poszczególnych działań, uzgodnionego sposobu wydatkowania środków finansowych, miejsca w którym wychowanek zamierza się osiedlić po opuszczeniu pieczy zastępczej. Projekt nowelizacji ustawy obejmuje również wprowadzenie zmian w zadaniach opiekuna usamodzielniania oraz warunkach jakie musi spełniać osoba będąca opiekunem usamodzielniania. Celem tych działań jest profesjonalizacja usamodzielniania oraz wprowadzenie ewaluacji procesu usamodzielniania po jego zakończeniu pod kątem jego skuteczności. Zgodnie z założeniami nastąpi również wzrost świadczenia na kontynuowanie nauki dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. Rozszerzona zostanie również możliwość działania placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez umożliwienie prowadzenia przez placówki mieszkań treningowych dla wychowanków, mieszkań treningowych dla rodzin w ramach reintegracji, grup usamodzielniania. Rozwiązania te będą zachęcały młodych ludzi do opuszczania pieczy, ale w tempie i w sposób wynikający z ich potrzeb, nie zaś na podstawie braku zgody starosty na dalszy pobyt w placówce czy rodzinie zastępczej.

Mając na uwadze dobro dziecka w projekcie nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zaproponowano skrócenie do najkrótszego możliwego czasu – jeśli brak jest szans na powrót, ale nie więcej niż 12 miesięcy - terminu na złożenie do właściwego sądu wniosku o wszczęcie postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka, celem uregulowania jego sytuacji prawnej. Kwestia dotycząca wprowadzenia obowiązkowych szkoleń dla sędziów rodzinnych pozostaje w gestii Ministerstwa Sprawiedliwości. Tematy te są natomiast przedmiotem analiz i współpracy resortu rodziny oraz resortu sprawiedliwości, celem opracowania korzystnych zmian usprawniających działania w tym zakresie, dobrych praktyk, wytycznych.

W projekcie nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zaproponowano również wprowadzenie nowej formuły - rodziny opiekuńczej, obejmującej zawodowo opieką osoby, które przebywały w rodzinie zastępczej, ukończyły 25. rok życia i są niezdolne do samodzielnej egzystencji, proces usamodzielniania nie powiódł się.

We wspomnianym projekcie nowelizacji nie znalazły się natomiast zapisy doprecyzowujące definicję rodziny spokrewnionej. Warto zauważyć, że zgłaszany przez samorzady problem zasługuje na rozważanie na etapie konsultacji ustawy.

W ramach prac resortu rodziny obecnie nie jest rozważane zrównanie uprawnień rodzin zastępczych z rodzinami przysposabiającymi w zakresie prawa do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego.

Odpowiadając na pytanie dotyczące zmian w zakresie pozyskiwania informacji od pracodawców przez organy prowadzące postępowania administracyjne w sprawach dotyczących pieczy zastępczej uprzejmie informuję, że w projekcie nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zaproponowano, przyjmując rozwiązania analogiczne do tych, które wprowadza ustawa o pomocy społecznej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/